

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 124/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen monialaisten ja moniomisteisten sote-yhtiöiden asemasta sote-uudistuksessa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Matias Marttisen /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 124/2021 vp:

Miten monialaisten yhtiöiden toiminnan jatkuminen turvataan sote-uudistuksessa ja

onko kunnallisen ja yksityisen toimijan yhdessä omistaman sote-yhtiön toiminnan jatkuminen mahdollista?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kirjallisessa kysymyksessä käsitellään hallituksen esitykseen eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaiksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 241/2020 vp) sisältyviä omaisuusjärjestelyjä. Kirjallisessa kysymyksessä viitataan annettavan lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta (jäljempänä voimaantulolaki) 23 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan hyvinvointialueelle siirtyisivät kunnan omistamat sellaisen osakeyhtiön osakkeet, jotka kunta omistaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämistä tai tuottamista varten.

Kirjallisessa kysymyksessä todetaan muun muassa, että hallituksen esitys jättää epävarmaan asemaan sellaiset kuntien kokonaan tai osittain omistamat sote-alan yhtiöt, joiden toiminnoista osa siirtyy hyvinvointialueelle ja osa jää kunnalle. Kysymyksen mukaan epävarmuus korostuu tilanteissa, joissa eri toimialoja käsittävä yhtiö ei ole yksistään kunnan omistuksessa. Mikäli monialaisen yhtiön osakekannasta osan omistaa yksityinen toimija, tulee tämän perustuslaissa turvattu omaisuudensuoja joka tapauksessa varmistaa. Kysymyksen mukaan hallituksen esitys ei anna vastausta siihen, miten yksityisen toimijan omaisuudensuoja siirron yhteydessä turvataan, ja voimaantulolaki kohtelee näitä eri toimialoja eri tavoin.

Uudistuksessa omaisuusjärjestelyjen tavoitteena olisi turvata hyvinvointialueiden käyttöön niiden järjestämisvastuulle kuuluvissa tehtävissä tarvittava omaisuus kokonaistaloudellisesti tehokkaalla tavalla. Lähtökohtaisesti omaisuus seuraisi toimintaa.

Voimaanpanolain 23 §:ssä säädetään kunnan järjestämän perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen käytössä olevan irtaimen omaisuuden siirtymisestä hyvinvointialueelle. Hyvinvointialueelle siirtyisivät kunnan omistamat sellaisen osakeyhtiön osakkeet, jotka kunta omista sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämistä tai tuottamista varten. Lisäksi edellytettäisiin, että yhtiön tosiasiallinen päätoimiala on sosiaali- ja terveystalvelujen tuottaminen. Sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamisena pidettäisiin myös sellaista osakeyhtiömuodossa toteutettua toimintaa, joka palvelee yksinomaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja jonka toiminta on välttämätön edellytys varsinaisten sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamiselle ja toteuttamiselle. Tällaisina ei kuitenkaan pidettäisi esimerkiksi kiinteistöosakeyhtiön tai ruokapalveluyhtiön osakkeita, mutta niitä ovat erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon potilas- ja asiakastietojärjestelmien toimittamisesta vastaavat yhtiöt. Yhtiön tosiasiallinen päätoimiala ei ratkaisi pelkästään yhden tilikauden liikevaihdon jakautumisen perusteella, vaan se edellyttäisi useamman tilikauden tarkastelua. Liikevaihdon jakautumisen lisäksi tulisi tarkastella myös niitä tavoitteita ja perusteluita, joiden vuoksi yhtiö on perustettu. Säännös tässä tarkoitettujen osakkeiden siirtymisestä hyvinvointialueen omistukseen tarvitaan, jotta kuntia voidaan kohdella tasapuolisesti niiden palvelujen järjestämistavasta riippumatta. Kunnan järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimintaan saattaa liittyä myös muuta kuin edellä mainittua osakeyhtiömuodossa omistettua omaisuutta, kuten kiinteistöosakeyhtiöiden tai muiden osakeyhtiöiden osakkeita. Vaikka osakkeet ovat irtainta omaisuutta, ne eivät siirtyisi hyvinvointialueelle. Laki sisältäisi toisin sopimisen mahdollisuuksia. Irtaimen omaisuuden siirtymisestä olisi mahdollista sopia kunnan ja hyvinvointialueen välillä myös toisin lukuun ottamatta edellä mainittuja sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämistä ja tuottamista varten perustettujen yhtiöiden osakkeita.

Voimaanpanolain 25 §:ssä säädetttäisiin kuntaa sitovien sopimusten ja vastuiden siirtymisestä hyvinvointialueelle. Hyvinvointialueelle siirtyisivät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämiseen liittyvät sopimukset. Hyvinvointialueen vastuulle siirtyisivät muun muassa kunnan tekemät sopimukset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ostoista sekä palvelujen tuottamisesta. Hyvinvointialueelle siirtyisivät myös esimerkiksi sosiaalihuoltolain 21 §:n mukaisiin asumispalveluihin liittyvät vuokrasopimukset. Hyvinvointialueelle siirtyviä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusopimuksia voi olla tehty esimerkiksi kunnan ja yhtiön välillä.

Uudistuksessa omaisuussiirot koskevat kuntien ja kuntayhtymien omaisuutta. Siirrot hyvinvointialueelle eivät koske esimerkiksi osakeyhtiön yksityisten omistajien omistuksessa olevia osakkeita. Jos yhtiö on edellä tarkoitettu sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita tuottava yhtiö, kunnan osakkeet siirtyvät uudistuksessa, ja jatkossa yhtiön omistaisivat hyvinvointialue ja yksityinen omistajataho yhdessä. Hyvinvointialueen palvelujen hankinnassa noudatetaan hankintalainsäädäntöä. Kunnat ja hyvinvointialue voivat toimialaansa koskevin rajoituksin jatkossakin omistaa yhdessä osakeyhtiöitä.

Helsingissä 31.3.2021

Kuntaministeri Sirpa Paatero